

Naročilna
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemsrvc
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 120 Din, za
inozemsrvc 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stop. peti-vrsta
malih oglasov po 150
in 20. večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 2.50, velik
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Dir
o pr. večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, nelankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredniška
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 v Celovcu
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevu št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Ali — ali

Z izjavo voditeljev KDK, da se solidari-
zirajo z zagrebškimi demonstranti, je zmagalo
v Zagrebu stališče ekstremistov, ki je čisto
identično z mišljenjem od nacionalistične mr-
znice prepojene Vlačke ulice. Naravna posled-
nica te zagrebške ekstremistične zmage je
morala biti, da so pridobili na moči tudi bel-
grajski ekstremisti. Ko so ti videli skrajno ne-
popustljivost Zagreba, so mislili, da so na vi-
šini dolžnosti le, če odgovore tudi oni z istim
orožjem — s skrajno nepopustljivostjo. In ko
na eni strani izjavljajo voditelji KDK, da ne
priznavajo nobene stvari, ki je le v rahli vezi
z imenom Belgrad, odgovarjajo belgrajski eks-
tremisti, da je treba KDK k priznavanju pri-
siliti. Zato se vedno bolj množe klici po trdi
roki, zato belgrajski listi vedno bolj napadajo
vlado dr. Korošca, zato vedno bolj zahtevajo
njen odstop, da bi potem prišla vlada trde
roke, ki bi pokazala silo in napravila v krat-
kem času red.

Proti stališču ekstremistov na eni in drugi
strani pa brani vlada dr. Korošca zdrav sred-
nje stališče. Pripravljena je ustreči vsem upra-
vičnim zahtevam zagrebških ekstremistov,
toda ne smejo biti s tem zadeti državni in-
teresi. Mogoče je izvesti do zadnje conse-
kvence stališče enakopravnosti, mogoče je iz-
vesti tudi drugačno ureditev države, toda le
pod pogojem, da od reform sila države nara-
ste. A ravno tako je v smislu srednje linije, da
se sprejmejo vse zahteve belgrajskih ekstre-
mistov, če so te v skladu z državnimi interesi.
Ne morejo pa biti sprejete vse zahteve enih
ali drugih ekstremistov, ker to bi privedlo v
katastrofo, ker vsi ti glasni ekstremisti ne
pomislijo na konec. Če bi zmagali zagrebški
ekstremisti v vseh točkah, potem bi bile zrah-
ljane vse vezi skupnosti in državna samostoj-
nost nas vseh bi bila v skrajni nevarnosti. Če
bi pa obveljale zahteve belgrajskih ekstre-
mistov, potem bi zašli v situacijo, ki bi bila
neprimerno nevarnejša od današnje in iz ka-
tere bi bil prehod na normalno še težavnejši.

Zato je srednja linija edina rešitev in zato
mora obveljati politika sedanje vlade tako
dolgo, dokler ne zavladava v enem ali drugem
taboru iztreznjenje in dokler eni ko drugi eks-
tremisti ne bodo zahtevali samo to, kar je
izvedljivo in kar more sprejeti vsak patriot,
pa naj pripada temu ali onemu taboru. Na-
ravno je, da ni politika srednje linije popu-
larna, ker je brez glasnih gesel in brez ble-
stečih besed. Ali zato je realna in koristna,
ker je edina možnost, da brez splošne nesreče
reši spor in da obvaruje ves naš narod pred
nepotrebnim trpljenjem.

Danes je še vlada dovolj močna, da ohrani
svojo politično linijo in da vzdrži atake
prestolniških ekstremistov, vprašanje pa je,
če bo imela to moč še nadalje, ker o tem so-
odločajo tudi voditelji KDK. Če se ti nikakor
ne bodo mogli povzpeli do tega, da se upro
pretiranim željam ekstremistov, če ne bodo
imeli poguma, da nastopijo proti demagoškim
zahtevam, potem je jasno, da bodo pridobili
na moči tudi belgrajski ekstremisti in s svo-
jimi zahtevami prodrli. Če pa bo zmagala pri
voditeljih KDK prevdarnost, če bodo spoz-
nali, kaj vse lahko dobe le z malo volje in
če bodo povdarili, da pod vsakim pogojem
ostanejo na pozitivnem državnem stališču, po-
tem je jasno, da bo v sedanjem sporu srednja
linija zmagala in da bo zdrava evolucija po-
lagoma izpolnila vse njih važnejše zahteve.

Ali uvidevnost v vrstah KDK in obznana
je nemogoča, ali pa te uvidevnosti ni in ob-
znana pride neizogibno. Ali — ali, na to usod-
no alternativo so spravili situacijo eni in drugi
ekstremisti. Zato pa naj eni ko drugi ekstre-
misti ne iščejo krivcev za napeto situacijo
samo drugod, temveč naj predvsem pogledajo
v lastne vrste, kjer je cela gora grehov in nap-
pak. Zato pa si naj tudi posledice pripišejo
sebi in svoji nepremišljenosti. In odgovore si
naj na vprašanje, kakšno korist bo imel hr-
vatski kmet od obznane in kako bo obznana
odpravila neenakopravnost. Naj pomislijo
vendar na posledice in potem bodo spoznali,
da bo obznana neenakopravnost še povečala!
Ali je to njih namen, ali so res samo hujskači
in niti od daleč ne voditelji naroda?

Nič ugodnejša bilanca pa tudi ne čaka
ekstremiste na drugi strani. Naj tudi dose-
žejo z obznano trenuten in navidezen mir,
toja pod tem mirom bo še bolj vroče tlelo
in požar bo izbruhnil potem le z večjo silo.

Ni dokaz prav nobene sile, če se kdo
postavlja z ekstremizmom, ker ni znal ohrani-
ti mirne krvi, temveč dokaz sile je, če kdo
ne podleže strastem in preмага poželenja
korajžnežov.

Izpremembe v Zagrebu

Belgrad, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Zagrebški veliki župan dr. Peter Zrelec je vpokojen. Za izvrševalca dolžnosti velikega župana v Zagrebu je imenovan Vojin Maksimović, artilje-
rijski polkovnik in profesor vojne akademije. Divizijski general v Zagrebu Dragoljub Uzun-
Mirković je premeščen v Skoplje.

Združeni napadi na dr. Korošca

Belgrad, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Opozicija,
tako v Zagrebu, kakor v Belgradu te dni
skuša obstoječe stanje rešiti z vso intenziv-
nostjo. Druga programa nima. Vstvarjajo-
čega vsa opozicijska akcija ne more poka-
zati ničesar. Le v enem so si opozicionalci.
Belgradu in Zagrebu edini: v rušenju sedanje
vlade. Kaj naj bi potem sledilo, za to se ne
zmenijo. V razdiranju pa je te dni opozicija
izredno složna. Čeprav se skozi okno, ko go-
vorita zagrebška in belgrajska opozicija na
ulico, medsebojno napadata, vendar so vsi na-
padi skupen boj proti Koroševi osebi. Na
eni strani je Zagreb še pred 1. decembrom
dolžil dr. Korošca, da je nasilen, da je vpeljal
krvoločni režim, kakršnega naša država še
ni doživela. Po 1. decembru je to natočevanje
podesetoril.

Belgrajska opozicija je na drugi strani
že po 20. juniju, po 1. decembru pa še po-
sebnost, toliko g. dr. Korošca, češ, da ni dovolj
odločen, ker ne posnema Pašiča in Pribičevića
ter vodstva KDK enostavno ne zapre. G. dr.
Korošec je, tako kritizirajo, kakor Kerenski.
Kakor so Kerenskeva prehitele razmere, mu
vzele preko noči državne vjete iz rok, državo
pa so prevzeli boljševiki, tako da vodi dr.
Korošec državo v nevarnost. Dr. Korošec je
neodločen. Dr. Korošec je kunktator. Dr. Ko-
rošec je Kerenski!

Vsa ta opozicija in vsi njeni voditelji
dobro vedo, da je hrvatsko vprašanje vpra-
šanje, v katerega so zapleteni vsi člani in
funkcionarji našega javnega življenja. Dobro
vedo, da vlada dela z vsemi silami, da pride
do sporazuma. Zagrebška in belgrajska opo-
zicija prav tako dobro veda, da Pašič z ob-
znano in ječami ni rešil hrvatskega vprašanja.
Obojni opoziciji nadalje dobro veda, da so po-
sledice vsakega izrednega koraka nezaželje-
ne. Na drugi strani dobro vedo, da se odgo-
vorni politik ne sme ozirati na čustvo, da ga

Nič izjemnih odredb

Belgrad, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Znova so
vrgli na belgrajsko ulico govornice o spremem-
bah v vladi, da, celo o vojaški diktaturi. Na-
povedovali so ministrske seje, ki se niso vršile
in ki jih vlada ni sklicala niti jih ni namera-
vala sklicati. Na teh ministrskih sejah, ki se
niso vršile, naj bi bila vlada sprejela neko
obznano nad opozicijo, prizadeto po zagreb-
ških demonstracijah. Nasproti tem trditvam
smo dobili vtis, da gre vlada povsem nor-
malno pot. Notranje ministstvo je zbralo ves
materijal, zaslišalo vse v poštev prihajajoče
funkcionarje, zlasti višje državne uradnike iz
Zagreba, in kot se čuje iz radikalnih vrst, lo-
gično izdala nekaj odredb oblastem v Zagre-

bu. Te odredbe po zatrdilu teh poučenih kro-
gov nimajo nobenega izjemnega značaja. Gre-
do za tem, da se zakoniti predpisi v Zagrebu
strogo vpoštevajo. Dalje se zdi, da se bo šele
potem, ko se pokažejo prvi učinki teh uredb,
moglo ugotoviti, koliko so za ravnanje odgo-
vorni posamezniki, koliko organizirane sku-
pine. Četudi se napoveduje za jutri seja
ministrskega sveta, katere dnevni red bi bili
edino zagrebški dogodki, oziroma ukrepi, ki
naj se store proti opoziciji, vendar vaš dopis-
nik o teh vesteh na merodajnem mestu ni mo-
gel dobiti potrdila. Najbrže bo seja minist-
skega sveta sklicana pozneje.

ne sme voditi sentimentalnost, da odgovarja
za skupnost.
Javna tajnost je nadalje, da so razmere
v Pribičeviću in Radičevi stranki povsem
drugačne, kot jih skuša naslikati strankino
vodstvo in da so prišli v Belgrad protesti od
hrvatskih strank, ko je hotel dr. Maček solida-
rizirati hrvatski narod z zagrebškimi demon-
stracijami.

Kljub vsem tem dejstvom se vrši koncer-
triran napad na dr. Korošca in se zahteva
njegov odstop. Pri vsem tem je značilno, da
igra glavno vlogo dr. Koroševa osebnost. Pri-
bičević in dr. Maček sta na zadnjem shodu
predvsem napadala predsednika vlade kot
popa dr. Korošca in Jugoslavanski klub pa kot
klub sedmerih popov. Današnja »Politika«
prinaša uvodnik z naslovom »V samostan du-
hovnik!« Članek je eno samo grdo zmerjanje
dr. Koroševe osebnosti. List namiguje na
težko ustavno vprašanje, ki naj bi se čez noč
uredilo in celo pred posameznimi zakoni kot
je proračun. Čuditi se je drznosti tistih, ki
hočejo ravno pod Koroševu vlado rešiti
ustavno vprašanje, ki naj bi se lažje rešilo,
kot se sporazumevajo vladne stranke o posa-
meznih zakonskih načrtih. Pri vsem tem ne
bereš niti besedice o tem, kako se naj v
obeh državniškem mentorja »Politike« uredi
ustavna vprašanja, še manj, kakšen kon-
kreten program imajo tiste osebnosti, »avto-
ritelec, ki naj po »Politiki« izpodrinejo dr.
Korošca.

Vemo, da se marsikaj govori skozi okno
radi ulice. Vemo, da ulica še nikdar ni vodila
državne politike, niti pri nas niti drugod. Se-
danja vlada ne gleda na ulico, ampak na drža-
vo. Radi tega uživa zaupanje tistih, ki poznajo
državno življenje. Lastovke in politiki iz Za-
greba ter demagogi pa ravno sedaj niso zna-
nili pomladi, ki naj bi odnesla dr. Korošca.
Besedo imajo tisti, ki ustvarjajo, in med temi
je širom Jugoslavije znan ravno dr. Korošec.

Le delna stavka

Na zagrebški univerzi stavka o Madžari, frankovci in komunisti

Belgrad, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Iz Zagreba
poročajo, da so stavko na vseučilišču progla-
sili Madžari (akademski klub »Vojvodina«),
radičevci in frankovci. Vse ostale skupine pa
so se izjavile proti štrajku. Na zborovanje niso
bili niti pozvani. Ta društva so »Mahnič«,
»Domagoje«, »Danica«, »Davidovičev demo-
kratski klub«, »Jugoslavija«, »Slovenski jug«
in marksisti. Kakor smo zvedeli, bodo imela
ta društva svoje zborovanje, na katerem bodo
podala izjavo proti stavki.

Zagreb, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Splošna
stavka zagrebških akademikov, ki so jo pro-
glasili radi tega, ker policija ni izpustila are-
tiranih akademikov, je izzvala v vseh treznih
krogih splošno začudenje, ker je motiv stavke

in tako se glasi sedanja alternativa tudi
takole: ali zmagava prevdarnost ali pa ekstre-
mizem, ali bomo šli po zdravi poti, po ne-
krvavi poti evolucije, ali pa bomo pretrpeli
vse posledice katastrofne politike ekstremis-
tov. Ali — ali, besedo imajo voditelji KDK.

Dokumenti

Ze več ko enkrat smo bili prisiljeni z než-
prošno jasnostjo konstatirati, kako poroča libe-
ralno časopisje. Vsako sredstvo jim je dobro,
samo da dosežejo hipen uspeh za svojo stranko
in če ne gre drugače, si pomagajo tudi z lažjo.
Vsak, kdor jim je na poti, je moral to že bridko
okusiti in čim bolj nevaren nasprotnik jim je bil,
tembolj so tudi udarjali po njem.

Zato ni čuda, če je bil pokojni dr. Krek po-
sebna točka za liberalno časopisje in če je moral
zlasti on občutiti, kako se bori brezidejno libe-
ralno časopisje proti svojim nasprotnikom. Da
bi zadeli dr. Kreka tem bolj, so se navallili nanj
kot duhovnika in da bi te klevete tem bolj dr-
žale in tem bolj zadele, so vrgli v svet neokusno
afero Kamile Theimerce. Glejte duhovnika, ki
ima razmerje, glejte Kreka, kako je v grehu, to
je bil podli namen te klevete.

Kako je bila pa ta kleveta zgrajena na laži,
pa je napisal sedaj bivši ljubljanski župan Ivan
Hribar v svojih »Spominih«, ko piše:

»Morebiti je bilo ravno to vzrok, da je Ma-
lovrh s sadistsko strastjo pograbil priliko, ki mu
jo je prinesla histerična Kamila Theimerjeva.
Na podlagi njenih labavih informacij, katerih
nezanesljivost se je dala skoro otipati, vrgel se
je namreč z vso lastno mu impetuoznostjo nad
dr. Kreka z obtožbami, ki so pomenile senza-
cijo prve vrste. In ob tej senzaciji je Malovrh
užival. Saj je »Slovenski Narod« postal središče
interesa vse slovenske javnosti, njegova »od-
kritja« pa vsesplošen predmet govorica.

Toda kmalu se je izvedelo, da so bistvene
občolžitve neresnične. In sedaj se je pokazala
Malovrhova uredniška morala. Po neki navedbi,
katere gola neresničnost se je izkazala takoj, ko
jo je priobčil, šel sem v uredništvo »Slovenskega
Naroda« in sem v navzočnosti prijatelja Rasta
Pustoslemška, kateremu se je tudi studil ta način
boja, vprašal Malovrha, ob opozoritvi na nje-
govo blamažo:

»Kaj boste pa sedaj storili?«
»Kaj bomo storili?« odvrne promptno ogo-
vorjenec, »naprej bomo lagali. Dokler nam ljud-
je verjeli ne bodo.«

Opozoril sem na ta cinični odgovor dr.-ja
Tavčarja, a uspeha te opozoritve nisem videl. —
Malovrh je še nadalje ostal odločujoča oseba
pri »Slovenskem Narodu«.

Tako torej poročajo. »Naprej bomo lagali,
dokler nam ljudje vse verjamejo.« To je torej
njih recept in po tem se ravna. In to si velja
zapomniti.

Kar pa je za nas mnogo važnejše, je to,
da je čisto v prah poteptana kleveta o pok. dr.
Kreku in da je ta sedaj za vso slovensko javnost
čist, kakor je bil vedno za vse, ki so ga poznali
in spoštovali.

Tem bolj pa vidi sedaj slovenska javnost,
kako poroča liberalni tisk in tudi tega uspeha
dokumenta smo veseli. Resnica pride na vse
zadnje vendar vedno na dan!

Finančni odsek

Belgrad, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Danes ob
4 je imel finančni odbor pod predsedstvom dr.
Milana Stojadinovića sejo, na kateri je raz-
pravljalo o pravilniku o zamenjavi s peskom
posutega zemljišča na področju apatinsko-so-
čanske vodne zadrage za državno zemljišče na
ozemlju gozdarskega ravnateljstva v Apatinu.
Pri tej priliki je poslanec Vesenjajk pojasnil,
da v Sloveniji Mura, Drava in Sava tisočim in
stotinam malih posestnikov ob povodnji trgajo
plodno zemljo, dobili pa niso nobene odškod-
nine. Minister naj vsaj to odredi, da pripa-
dejo nastali otoki oškodovancem? Minister
Pera Marković je obljubil, da bo storil po-
trebne korake.

Delavsko zaščitne konvencije z Nemčijo

Belgrad, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Ze ob o-
hodu naše delegacije v Berlin se je trdilo, da
je šla s polnim zaupanjem, da se bodo delav-
ske konvencije sklenile, da se zavaruje jugo-
slovansko delavstvo v Nemčiji, in sicer radi
tega, ker je še nemška vlada v zadnjem času
spremenila stališče nasproti nam. Naša dele-
gacija je dosegla zelo lepe uspehe. Kot se
poroča iz Berlina, so se pogajanja končala.
Med obema delegacijama je dogovor skle-
njen in bo te dni parafiran. Za nas so pogoji
ugodni. Gotovo je, da med obema delegacija-
ma sklenjenemu dogovoru ne bo na potu no-
bena težava s strani vlade ali parlamenta. Te
konvencije bodo prišle v prid slovenskim ru-
darjem v zapadni Nemčiji, ki so težko pogre-
žali ugodnosti socialnopolitične zakonodaje te
države.

Za verski pouk

»Posvetna oblast ima očetno krepkost in modrost; duhovska pa materino ljubezen in prisrčnost.« (Iz članka »O klerikalizmu« v Slovencu 1893, št. 157. Članek je brezdvomno Krek.) Ob teh besedah sem se spomnil na gorostasno trditve UJU, da naj poučuje verouk učitelj, ker ga duhovnik — po domače povedano — ne zna učiti! Tistemu, ki je zagrešil to utemeljitev, je res čestitati na nebotečni domišljavosti. Ko smo hodili kot otroci v ljudsko šolo, smo imeli za najlepša dneva v tednu — če izvzamemo šole prosti četrtek — torej in petek; takrat je bil namreč veronauk in v razred je prišel katehet. Prihajal je med nas z vedno enako dolžnostjo; nikdar ni bil nerazpoložen, da bi se mu ne bilo ljubilo prijazno se ukvarjati z nami; vsemu, kar je povedal, se je poznalo, da tega ne govori radi kake uradne dolžnosti, ampak radi tega, ker živi z nami in pozna naše potrebe in težave. V njem smo gledali ideal lepega življenja, kakršnega sicer nismo v taki meri videli nikjer.

So sicer izjeme — kje jih pa ni! — vendar pa v celoti lahko rečemo, da bi se v mnogih šolah zelo naši mladini najlepše, kar jo veže na šolo, ako bi se odzval veronauk katehetu. Iz mnoge šole bi izginila s tem materinska ljubezen in prisrčnost, ki je otroku tako potrebna. Napravite v Sloveniji ljudsko glasovanje, pa boste videli, da bo nad 90 odstotkov glasovavcev zahtevalo, naj ostane katehet v šoli; in še tistih par, ki bi glasovali proti, bi se jezilo na UJU, zakaj je vendar sprožilo tako netečno vprašanje, kjer morajo radi takih in takih zunanjih ozirov glasovati — proti svojemu prepričanju. X.

Slovensko UJU za verski pouk

Na naš uvodnik o potrebi verskega pouka je odgovoril »Učiteljski tovariš«, glasilo slovenskega dela UJU z notico, v kateri najprej pravi, da ni novi ljudskoškolski načrt delo UJU, temveč vlade in nato pravi:

»V vprašanju verskega pouka stoji srbsko učiteljstvo pač na svojem dosežanem stališču, medtem ko se je večina slovenskega učiteljstva že svojčas izrekla, da naj ta predmet poučujejo katehete. To ne poudarjamo morda iz kake oportunitete, ker je sedaj SLS na vladi in nam je predložila projekt, ki je nasproten temu stališču, temveč se sklicujemo na to, ker je to istina in je bilo to stališče zavzeto že pred časom, ko SLS ni bila v vladi.«

Jemljemo z zadoščenjem na znanje to izjavo »Učiteljskega tovariša« in pričakujemo, da bo UJU tudi oficijelno sprejela stališče večine slovenskih učiteljev.

Z ozirom na nekatere netočnosti »U. T.« pa moramo izjaviti, da mi nikakor ne nameravamo delati kakega razdora med učiteljstvom, temveč smo s svojim uvodnikom poudarili le to, da naši učitelji ne bi mogli ostati v UJU, če bi bilo to proti verskemu pouku. Naš klic je bil torej le pogojen in samo veselje nas, če je večina slovenskega učiteljstva takega mnenja, da more biti ohranjena enotnost slovenskega učiteljstva.

Na koncu bi pa samo še pripomnili, da je »U. T.« čisto brez potrebe pričel debato o avtorstvu novega načrta. Da ta ni v vrstah SLS, ve namreč tudi »U. T.« le predobro.

Historična vloga dr. Korošca

Na plenarni seji splitske oblastne skupščine je imel poslanec Ganza velik govor, ki ga označuje tudi »Obzorje« kot pomembno. To pa vsled onega dela govora, ki je vseskozi političen. Ta del govora pa se glasi:

»Danes po onem strašnem dogodku odmeva povsodi enodušna in odločna zahteva, da se postavi državna ureditev na druge temelje. Ta boj za revizijo ustave spremljam z največjimi simpatijami in pripravljen sem ga podpirati, kolikor mi dopuščajo sile, da dosežemo ta politični cilj. Ne odobravam, da je predsednik naše stranke, gospod Stjepan Barič v današnji vladi. O dr. Korošcu pa smatram, da ima on historično nalogo, da je v teh kritičnih trenutkih, ko so najvišji državni in nacionalni interesi v nevarnosti, posrednik med tako zelo sprtimi brati Srbi in Hrvatji. (Medklic: Zopet se bo prevaril! Preklicali boste.) Ne prekličimo in mislim, da se ne bom zmotil. Zgodovina bo na vse zadnje vendarle izrekla svojo sodbo. Upam, da bomo to še mi doživeli. Dr. Korošec je po svojem značaju in po svoji kulturi kot spreten politik doprinesel največje žrtve, ko je obdržal oblast v svojih rokah, da ne pride do državljanske vojne med do skrajnosti razprtimi brati.

Mislím, da bi bil dr. Korošec močnejši, če v njegovi vladi ne bi bili Hrvatji.

Se pred šestimi meseci so hoteli oni, ki sedaj najbolj glasno kriče, zajahati centralističnega zmaja in pogaziti to deželo. Govorim v najboljšem prepričanju in mislim, da je treba to državo preurediti, ali ne tako, da nastanejo iz nje tri države, temveč da se razdeli v štiri ali pet avtonomnih ali federativnih pokrajin s popolno politično in finančno samostojnostjo, ki bi pa del svojih finančnih sredstev drage volje odstopil za skupne izdatke skupnih poslov.«

Tako ocenjujejo prevdarni in trezni Hrvatji delo in naloge dr. Korošca! Seveda pa niso tega mnenja naši liberalci, ki smatrajo za svojo historično nalogo samo to, da mečejo polena pod noge »klerikalce« in naj ti vrše tudi najbolj nacionalno in najbolj koristno delo.

Miklas izvoljen

Zmaga krščanske socialne stranke

Dunaj, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Za novega avstrijskega zveznega predsednika je bil danes izvoljen krščansko socialni predsednik narodnega sveta Viljem Miklas. Popoldne ob 15.15 se je sestal zvezni zbor pod predsedstvom socialdemokratskega predsednika Elderscha. Pri prvi volitvi je dobil Miklas 94 glasov, bivši socialnodemokratski državni kanceler dr. Renner je dobil 91 glasov svoje stranke, dočim so Velenemci in Landbund oddali 25 glasov v splošno presenečenje za policijskega predsednika Schoberja. Ker je po ustavi potrebna pri teh volitvah absolutna večina 106 glasov, se je potem določila za 6. uro zvečer druga volitev. Medtem so se vršile živahne razprave med strankami, toda brezuspešno. Tudi pri drugi volitvi je dobil Miklas 94 glasov, dr. Renner 91, Schober 26 glasov, tako da je bilo zopet potrebno prekiniti sejo. In šele pri tretji volitvi je bila mogoča izvolitev avstrijskega državnega poglavarja, in sicer samo radi tega, ker so socialni demokrati oddali prazne glasovnice, tako da je bilo njihovih 91 glasov proglašeni za neveljavne ter je bil proglašen za izvoljenega Miklas s 94 glasovi svoje stranke proti 26 glasovom zdrženih Velenemcev in Landbunda. Takoj po izvolitvi je bila na zgradbi parlamenta razobešena rdeče-belo-rdeča zastava republike.

Zvezni zbor je z živahnim odobravanjem pozdrvil izvolitev profesorja Miklase. Potem ko je Eldersch imel zahvalni govor na dr. Hainische, je Miklas prisegel na ustavo, nakar ga je Eldersch pozdravil s toplimi besedami v imenu zveznega zbora in izrazil upanje, da bo tudi Miklas vedno čuval vrhovna načela avstrijske ustave, da je Avstrija demokratska republika in da vse pravice izhajajo iz naroda. Že kot predsednik narodnega sveta je Miklas dokazal, da je sposoben za strogo nepristranost in stvarnost. Nato je zvezni zbor vzklikal

republiki, novo izvoljeni predsednik pa je sprejel desetke svojih pristašev, pa tudi socialnih demokratov, ki ga osebno zelo cenijo.

Dunaj, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Socialni demokrati so po izvolitvi Miklase objavili izjavo, da so dvakrat z oddajanjem svojih glasov za lastnega kandidata izrazili svojo moč v zveznem zboru. Pripravljeni bi bili, oddati svoje glasove vsakemu kandidatu, ki bi bil izven strank in užival zaupanje vseh strank, da bi s tem preprečili izvolitev klerikalnega politika. Ker pa so Velenemci in Landbund postavili izzivajočo kandidaturu policijskega predsednika Schoberja (socialni demokrati so namreč od 15. julija 1927 prekinili vsako občevarje s Schoberjem), se je stranka odločila za to, da se vzdrži glasovanja, posebno ker si je Miklas kot predsednik narodnega sveta vsled svojega nadstrankarskega stališča pridobil tudi zaupanje opozicije.

Novo izvoljeni zvezni predsednik Viljem Miklas je bil rojen 15. oktobra 1872 kot sin postnega uradnika v Kremnu na Donavi. Obiskoval je tam benediktinsko gimnazijo, potem pa filozofsko fakulteto na Dunaju, kjer je študiral zgodovino in nemščino. Poučeval je najprej po raznih gimnazijah v Avstriji, potem pa je bil imenovan za ravnatelja gimnazije v Hornu, kjer je ostal do l. 1924, potem pa je bil v pokoj. L. 1907. je bil Miklas izvoljen za poslance v dolnjeavstrijskem Waldviertel-u, katerega glavno mesto je Horn, in ostal do prevrata. V avstrijskem parlamentu je bil član važnih parlamentarnih odborov. Po prevratu je bil do februarja l. 1919. izvoljen v ustanovno narodno skupščino, marca l. 1919. je bil imenovan za državnega podtajnika za prosveto, kar je ostal do novih volitev novembra 1920. Od takrat dalje pa je stalno poslanec Waldviertel-a v narodnem svetu. Novembra 1925 je bil privrkat imenovan za predsednika narodnega sveta. Zanimivo je, da je Miklas že 8. januarja 1922 v narodnem svetu staval predlog, s katerim je zahteval, da narod direktno voli zveznega predsednika.

Francija proti „Anschlusu“

Sijajen govor Brianda — Francoski zunanji minister o Vatikanu — Itali ani nezadovoljni

Pariz, 5. decembra. V nadaljevanju zunanje politične debate je govoril poslednji Briand, ki je predvsem energično nastopil za politiko Locarna. Francija ostane locarnskemu duhu vedno zvesta. Obljube, ki jih je dala Francija, so izvršene. V Porenju v zasedenem ozemlju je položaj danes popolnoma dober in mil. Zahteva po takojšnji izpriznitvi zasedenega ozemlja nima nobene pravne podlage, vendar je Francija pripravljena storiti vse, da izginejo tudi poslednji sledovi vojne. Zahteva pa popolno jamstvo za svojo sigurnost.

O Italiji pravi, da so neopravičeni njeni očitki, da se Francija oborožuje. Vojaški izdatki so stalno manjši in nikdar se ne bo Francija vplela v vojno z Italijo, kajti on upa, da bo vedno zmagalo prijateljstvo.

O Anshlusu pravi, da je nemogoč brez izvršitve formalnosti, predvidnih v mirovni pogodbi. Brez privolitve Društva narodov ni Anshlusa. Kdor pa bi skušal postaviti narode pred gotovo dejstvo, bi napravil presenečenje, ki bi lahko imelo težke posledice za mir. Kar se tiče zahteve predgovornikov, da naj vlada intervenira pri Vatikanu, da se naj on zavzame proti Anshlusu in da naj v to svrhu uporabi tudi čl. 70 in 71 kot sredstva za pritisk, izjavlja zunanji minister, da imajo vsa pogajanja z Vatikanom mednarodni značaj. Avstrijski katoliki lahko iz notranje političnih ozirov poskušajo izvršiti Anshlus, Vatikan pa nima nobenega interesa, da bi v korist nemške notranje politike dopustil razkrojitev katoliške celice v Avstriji. Sveta Stolica ima višje poglede. On en dela za kratko dobo, kolikor traja poslanski mandat, marveč živi v tradiciji in uravnava svoje nastopanje za da-

deko bodočnost. Konečno pa ima Vatikan največji in resničen interes, da se uvrsti in obdrži mir in ne bo nikdar podzvel nekaj, kar bi moglo škodovati miru.

Konečno apelira na avstrijsko ljudstvo, naj se ne da zapeljati od krivih prerokov in naj se raje navzame duha solidarnosti vseh narodov.

Pri glasovanju o proračunu je dobil Briand ogromno večino.

Pariz, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Briandov govor v poslanski zbornici je bil velik uspeh zunanega ministra. Listi hvalijo Briandovo odločnost in modro politiko, posebno pa se naglašajo popolno soglasje med Briandom in Poincarejem glede pripravljenosti Francije za izpraznitev Porenja »brez spekulacije«, čim bo bo rešen problem reparacij. Naglašajo se tudi Briandovo svarilo proti propagandi za priključitev Avstrije k Nemčiji. Ugotavlja se tudi soglasje med Briandom in Chamberlainom o tem, da Nemčija nima nobenega pravnega naslova za zahtevo po izpriznitvi Porenja. Velika večina, ki jo je dobil včeraj Briand pri glasovanju o proračunu za zunanje stvari, je bistveno utrdila Poincarejevo vlado. Pokazalo se je tudi, da ravno tako, kakor za Nemčijo, tudi za Francijo ni mogoča nobena druga zunanja politika, kakor lokarnska politika.

Milan, 5. dec. (Tel. »Slov.«) V Italiji zelo skeptično presojajo osebne izjave Brianda o francosko-italijanskih odnosih. Najprej hočejo v Italiji videti dejanja, ali se bodo francoski ukrepi, ki jih je sklenila vlada proti delovanju italijanskih beguncev, tudi res izvršili. Danes so Italijani zopet vrnili 12 francoskih vojaških odlikovanj.

Reforma sodišč v Franciji

Pariz, 5. dec. (Tel. »Slov.«) V poslanski zbornici je danes prišlo do obširne debate o reformi porotnih sodišč in v splošnem o sodnem redu. Povod za to so dali odmevi iz procesa proti Modugnu in opetovane demonstracije pariških porotnih sodišč. Ravno včeraj je pariško porotno sodišče zopet izreklo oprostilno razsodbo, ker so se porotniki ball previšoke kazni, če bi potrdili obtožbeno krivdo. Pravosodni minister Barthou je zagotovil, da bo vlada v najkrajšem času predložila nov zakonski načrt. V zvezi s tem je zahteval lotarinski komunist Deoble, da naj se v Alzaciji in Lotaringiji pri vseh sodiščih uvede nemški jezik kot uradni jezik, ker večina prebivalstva ne razume francoskega jezika. Poincare je pristal na govornikova izjavjanja in pravosodni minister Barthou je izjavil, da je vlada že storila potrebne korake, da se nemški jezik uvede pri sodiščih v Alzaciji in Lotaringiji.

Novosadska vremenska napoved. Oblačno. Vetrovi menjajoče se smeri. Zmerno hladno. V hribih bo najbrž snežilo.

Dunajska vremenska napoved: V gorah razjasnitev, ponoči mraz. V nižinah oblačno ali megla, tu in tam razjasnitev, ponoči mraz.

Italijanski imperijalizem

Rim, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Mussolini je imel danes v zbornici ob priliki debate o italijansko-turški nevtalitetni pogodbi političen govor, ki ima tudi po večerajšnjih Briandovih izjavah velik pomen. Mussolini je rekel: Treba je odkriti priznati, da v prvih letih fašističnega režima obzorje odnošajev s Turčijo ni bilo brez oblakov. Naš največji interes je bil, da se ti odnošaji končno razjasnijo. To se je zgodilo z razgovorom s turškim zunanjim ministrom začetkom tekočega leta v Milanu. Razjasnitev je bila popolna, ker sva oba gojila odkritosrčno željo, da pride do razjasnitve. Vse vlade in vse države na svetu morajo vedeti, da se morajo od sedaj bati našega sovražstva in ceniti naše prijateljstvo. Pogodba, ki določa prijateljske odnošaje med nami in Turčijo, je zelo pomembna. Turčija je po kernalistični revoluciji postala država, ki se močno orientira proti zapadu. Občudujemo velike napore vodilnih političnih krogov Turčije, ki merijo na to, da približajo Turčijo zapadni civilizaciji. Po razčiščenju naših političnih odnošajev je polje odprto za svobodno in lojalno sodelovanje med obema narodoma na trgovskem, političnem in gospodarskem polju. Italijanska paroplovba stoji v prometu s Turčijo na prvem mestu. Sedaj se to trgovsko in gospodarsko sodelovanje lahko zelo razširi. Kakor vidite, naš imperijalizem ne pomeni nevarnosti za druge narode. Naš imperijalizem predstavlja potrebo po ekspanziji, katero morajo spoštovati vsi, ker je potrebna. Hočemo sodelovati z vsemi narodi, ki hočejo delati s nami, posebno pa z onimi, ki bivajo ob obalah Sredozemskega morja.

Za mir

London, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Ob priliki proslave podpisa Kelloggove pogodbe je izjavil ameriški poslanik Houghton v prisotnosti Chamberlaina, da bi mogoč mir med demokratskimi narodi bistveno napredovati, če bi vojna od demokratskih narodov zahtevala žrtve državljanske svobode. Vojna se more z uspehom voditi samo v despotiji, in to dejstvo pojasnjuje, da se pojavljajo vedno jačji odporostni momenti proti vojnim pustolovščinam v vseh demokratskih narodih. Razorožitev mej in demokratizacija narodov sta dve najvažnejši jamstvi za mir.

Atentat na Pilsudskega?

Varšava, 5. dec. (Tel. »Slov.«) Na vrtni terasi v belvederski palači, v kateri stanuje maršal Pilsudski, je bil danes zavrtno ustreljen grajski paznik. Govorilo se je o političnem atentatu na Pilsudskega. Zločina pa sumijo bivšega agenta poročevalskega oddelka v vojnem ministristvu, ki je bil v zadnjem času zaposlen v obmejni straži. Svoje tamošnje mesto je baje izgubil po krivdi ubitega grajskega paznika, tako da bi bil umor nepolitično osebno maščevanje.

Kratke vesti

Proti dvoboju na Poljskem. Radi nekega dvoboja, katerega je izval neki desničarski urednik, izzvan pa je bil neki bančni ravnatelj, in ki je končal s smrtjo, je dal povod socialistom, da so v sejni stali predlog, da se kazensko dvoboj zenači z umorom odnosno s poskusom umora in da se posebno častnikom vojske še posebej zagrozi takojšnji odpust iz vojske. Desničarske stranke bodo najbrže na predlog pristale iz verskih ozirov, tako da bo predlog najbrže v kratkem času postal zakon.

V boju proti nazadovanju porodov vršijo italijanske oblasti v zadnjem času strog nadzor nad zdravniki in babicami, ki pomagajo pri splavih. Za take prestopke se je poostrela kazen. V Genovi je bil v procesu radi splava, pri čemur je porodnica umrla, odgovorni zdravnik obsojen na sedem let težke ječe, potem na izgubo izvrševanja zdravniškega poklica za sedem let, dočim so mu dosmrtno odvzeli meščanske pravice.

Neljub doživljaj ministra. Ob priliki proslave stoletnice železarne v Vitkovicah na Češkem je prišlo do neljubega incidenta, da namreč odbor, ki o prihodu trgovskega ministra Novaka ni bil pravočasno obveščen, sploh ni pričakoval in sprejel. Trgovinski minister Novak je hotel že odpotovati in šele v zadnjem trenutku so se baron Rotschild, baron Guttman in generalni ravnatelj Sonnenschein opravičili, da niso bili obveščeni o njegovem prihodu. Minister je odvrnil, da je težko verjeti, da bi bilo možno prezreti prihod najvišjih predstavnikov v državi.

Dve težki nesreči

K avtomobilski nesreči v St. Vidu nad Ljubljano, o kateri poročamo na drugem mestu, nam še poročajo: Povoženega dečka so takoj z rešilnim avtom prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer pa je že po nekaterih minutah umrl. Nesrečni deček je 13 letni Ivan Krušič, posestnik sin iz St. Vida št. 13.

Rešilna postaja je snoči s kolodvora prepeljala v bolnišnico 23 let starega Ivana Repovža, premogovnega delavca iz Zagorja. Najbrže se je hotel v Litiji z osebnim vlakom odpeljati domov. Ko je osebni vlak odpeljal, so ga našli na litijski postaji razmesarjenega na progih. Odrezani ima obe nogi, poleg tega pa ima zlomljeno roko. Težko da bi preživel noč. Ko so ga prepeljali v bolnico, je bil še pri zavesti, kmalu pa se mu je začelo blesti. Doma je iz Renke 26 pri Zagorju.